

Některé závěry o zabezpečení přesunu tankové divize k rychlému provedení armádní protizteče (protiúderu)

Podplukovník Jaroslav Gottwald a kol.

Článek obsahuje závěry z konference svazku, která se týká otázek organizace přesunu tankové divize a jeho zabezpečení po stránce průzkumu, pořádkové služby, z hlediska jednotlivých druhů vojsk a týlu.

V minulém roce se u našeho svazku konala vojenskovošedská konference, jejímž cílem bylo ujasnit si praktické možnosti použití tankové divize v počátečním období války k uskutečnění rychlého manévru k armádní protizteči (protiúderu) při vzdušné převaze nepřítele a masovém použití ZHN, s důrazem na metodiku rozvíjení sil z chodu.

Konference dospěla k těmto závěrům:

Diskuse potvrdila, že tanková divize v počátečním období války je schopna okamžitě přistoupit k plnění bojových úkolů. Na základě vývinu situace a časových možností buď zaujme nebo nezaujme prostor soustředění.

Aby tanková divize mohla plnit úspěšně úkoly již v prvním nebo druhém dni operace, je zapotřebí, aby byla vyvedena z boje na plných počtech osob a bojové techniky. Pro zabezpečení tohoto požadavku je nutné provést příslušná opatření.

Jedním z hlavních předpokladů pro úspěšné splnění úkolů je jeho přesné a vyčerpávající stanovení velitelem armády veliteli divize a jeho včasné dodání. Zvláště záleží na reálném stanovení střední pochodové rychlosti, která by dávala možnost provádět nezbytně nutné zastávky. Při stanovení úkolu přihlížet k technickým, povětrnostním a terénním podmínkám.

Pro přesun tankové divize vzhledem k jejímu vybavení bojovou technikou, k potřebě rychlého rozvíjení, zasazení do boje a snazšímu velení je třeba stanovit pro divizi tři pochodové osy.

V případě, že tanková divize bude provádět přesun na čáru zasazení k protizteči (protiúderu) zhruba na vzdálenost 200 až

250 km bez zaujetí prostoru soustředění, bude nutno zabezpečit:

- provádění krátkých zastávek tak, aby byly voleny zhruba po 50 km (to je po dvouhodinové jízdě). K těmto čarám provádět zároveň formování útvarů a jednotek;
- volit jednu zastávku v délce 2–3 hodiny pro doplnění PHM, kontrolu bojové techniky a menší opravy tak, aby tanková divize na protizteč (protiúder) vyjela s co největší zásobou PHM;
- pořádkovou službu na stupni divize – pluk organizovat tak, aby divize zásadně zabezpečila pochodové osy od výchozí čáry až po čáru rozčlenění do praporečnických proudů. Pluky zabezpečit pořádkovou službou do výchozího místa a z místa rozčlenění do praporečnických proudů na čáru zasazení.

Při provádění přesunu k protizteči (protiúderu) z prostoru soustředění odpadne zastávka v délce 2–3 hodiny vzhledem k blízkosti (předpokládané) prostoru soustředění od čáry zasazení.

K tomu bude nutno:

- vzhledem k nedostatku sil u pluku uložit úkoly regulace odřadu pro zabezpečení

pohybu a vytvořit k tomu podmínky jeho včasným vysláním a materiálním vybavením. Hlavní pozornost zaměřit na technické vytyčovací prostředky se současným použitím důstojníků štábu pluku a divize;

- vyčlenit u divize pořádkovou rotu v síle asi 80 mužů z motostřelecké rotu motostřeleckého pluku;
- využít všech možností spolupráce s lidovými milicemi, ozbrojenými složkami ministerstva vnitra, Svazarmu apod. (v souladu s plánem armády);
- zabezpečit možnost rychlého přesunu pořádkových jednotek z prvních úseků na další tím, že první dva až tři úseky budou stanoveny kratší (nejvíce 20 km) a další 30 km i více.

K zabezpečení větší pružnosti v prostoru rozčleňování, snížení zranitelnosti bojové sestavy a k dosažení vyšší rychlosti při rozčleňování volit čáru rozčlenění do praporečních proudů ve vzdálenosti asi 15 km, čáru rozčlenění do rotních proudů asi 8 km od čáry zasazení tankové divize. Jednotlivá místa rozčleňování do rotních proudů spojit směrovými nebo linkovými pojítky.

Bojová sestava tankové divize bude zpravidla kromě jiných faktorů ovlivněna i počtem pochodových os pro přesun na čáru zasazení a početními stavy.

V případě, že tanková divize při zasazení v počátečním období války nebude ještě na plných počtech, bude třeba volit tři pluky do prvního sledu k získání patřičné úderné síly. Nebudou-li v tomto případě k dispozici tři pochodové osy, bude nutno vyčlenit jeden pluk jako předsunutý odřad k zabezpečení čáry zasazení tankové divize, který po zabezpečení zasazení prvosledových pluků společně s nimi zahajuje zteč v prvním sledu divize.

V případě, že tanková divize bude na plných počtech a má pro přesun dvě pochodové osy, bude zpravidla útočit dvěma pluky v prvním sledu. V tomto případě bude výhodné vyslat od každého prvosledového pluku předsunutý odřad v síle zesí-

leného praporu. Tyto předsunuté odřady po zabezpečení zasazení svých pluků a po překročení hlavními silami přecházejí do druhého sledu prvosledových pluků.

V každém případě je nutné za předsunuté odřady vyčlenit do čela bojové sestavy veškeré dělostřelectvo, aby bylo s to včas se rozvinout, zaujmout palebná postavení a zabezpečit zasazení tankové divize k protizteči (protiúderu).

Při vyvádění divize na čáru zasazení z prostoru soustředění bude nutno splánovat přesun divize tak, aby druhý sled divize postupoval z prostoru soustředění s dostatečným časovým odstupem za prvním sledem, aby tak nedocházelo k zpomalení postupu druhého sledu nebo k jeho úplnému zastavení v těsné blízkosti za útočícími jednotkami. Velikost časového odstupu vyražení druhého sledu divize z prostoru soustředění bude záviset na

- plánované rychlosti přesunu;
- délce pochodové osy k čáře rozvinutí;
- potřebné době k rozčlenění a rozvinutí;
- předpokládaném tempu útoku v prvním sledu;
- vzdálenosti čáry zasazení druhého sledu od čáry rozvinutí divize.

Při zasazení tankové divize k protizteči (protiúderu) bez zaujetí prostoru soustředění bude nutno zastavit přesun druhého sledu divize mimo dosah taktických prostředků ZHN (minimálně 30 km od čáry zasazení td). Dobu vyražení druhého sledu třeba vykalkulovat obdobným způsobem jako při přesunu td z prostoru soustředění.

Po dosažení čáry zasazení tankové divize prvním sledem se předpokládá, že na stupni rota a četa bude provedeno upřesnění bojového úkolu a krátká organizace součinnosti, pravděpodobně v délce 30 minut, zpravidla v době, kdy vlastní dělostřelectvo bude provádět dělostřelecký palebný přepad.

Ve většině případů bude nutné dát velitelům malých jednotek čas k upřesnění svých rozhodnutí a k provedení krátké organizace součinnosti. Přitom však musí být

maximální snahou tuto dobu zkrátit, aby nebyla nepříteli dána možnost použít ZHN jak letectvem, tak i pozemními palebnými prostředky, zvláště raketami a atomovými kanóny.

Velení je nutno uskutečňovat takovým způsobem, aby bylo podřízeným útvarům a jednotkám poskytnuto maximum času.

K tomu je třeba provést tato opatření:

- plánování bojové činnosti na jednotlivých velitelských stupních provádět souběžně (včetně stupně armáda—divize);
- úkoly útvarům a jednotkám vydávat důsledně v časovém sledu jejich plnění

Pro průzkumové zabezpečení tankové divize je nutné mít zprávy z pásma činnosti tankové divize — to je 10×50 km, překrytého zájmovým prostorem na druhý den boje, to je do hloubky 80—100 km a do šířky 20 km na každou stranu útočného pásma tankové divize. To je celkem 4000 km², což nemohou síly a prostředky průzkumu tankové divize obsáhnout.

Proto je třeba usměrnit vlastní prostředky průzkumu na nejdůležitější cíle v zájmovém prostoru divize a zprávy z překrývacího prostoru získávat od nadřízeného štábu a prvosledových divizí (sousedů). K tomu je výhodné ve zvýšené míře používat směrových a styčných důstojníků.

Vlastními prostředky průzkumu je možno zabezpečit přesun td na čáru zasazení s předstihem 2 až 3 hodin. K zabezpečení úkolů vytvářet jeden, popřípadě dva průzkumné odřady při přesunu tankové divize po třech osách. Druhý průzkumný odřad je možno vytvořit z části průzkumného praporu zesíleného motostřeleckou rotou a četou tanků. Velením druhého průzkumného odřadu pověřit zástupce velitele průzkumného praporu.

Protizteč (protiúder) zabezpečit vysláním dvou až tří průzkumných skupin do sestavy nepříteli před vlastní motostřelecké divize. Z obranného boje vlastních vojsk získávat zprávy pohyblivými průzkumnými hlídkami, vysunutými do sestavy motostřelecké divize. Mohou být až tři, vyslané buď samostatně nebo z počtu průzkumných hlídek průzkumného odřadu.

Čáru zasazení nutno zabezpečit průzkumnými hlídkami, přičemž hlavní síly průzkumného odřadu zůstanou 2—3 km za čarou zasazení tankové divize. Nutno zabezpečit před-sunuté velitelské stanoviště divize jedním průzkumným družstvem na obrněných transportérech (OT). Zálohu (zpravidla v síle do jedné čety OT) mít u velitelského stanoviště.

Průzkumné skupiny tankové divize vysunuté do sestavy prvosledových divizí a překročené nepřitelem se při úspěšném boji tankové divize připojí k vlastním vojskům a jejich funkcí přebírají průzkumné hlídky průzkumného odřadu. Tyto průzkumné skupiny je nutno vyslat ihned po obdržení rozkazu od velitele armády, to je ještě před zpracováním plánu průzkumu a vydáním bojového nařízení pro průzkum.

(nejdříve PzO, OZP, PO, dělostřelectvo atd.);

- neoddalovat velitele od jejich organizátorské—řídící práce a využívat k předávání úkolů ve zvýšené míře styčných důstojníků štábů divize;
- k získání času pro organizaci boje a pro práci velitelů a štábů vysunout PVS divize, velitele pluků s malou operační skupinou a velitele praporu do prostoru nastávající bojové činnosti;
- přesun divize a útvarů řídit určenými zástupci;
- k předávání úkolů v průběhu přesunu plně využít orgánů pořádkové služby a permanentní linkové sítě.

Je nutné zabezpečit štáb tankové divize po stránce průzkumu a velení vrtulníky a využívat je jak pro přepravu průzkumných skupin do týlu nepřítele, tak i při přesunu divize na čáru zasazení.

Vzhledem k tomu, že dělostřelectvo a PL jednotky mají být zařazeny do čela hlavních sil, je nutné vydávat rozkaz dělostřeleckým útvarům pro přesun ve stejné době jako předsunutým odřadům. Dělostřelecké jednotky je třeba zásadně zařazovat na čela hlavních sil za předsunuté odřady. Vlastní PL jednotky používat výhradně k zabezpečení přesunu dělostřelectva, netříštit jejich sílu a nedávat jim jiné speciální úkoly. Jedině tím lze dosáhnout potřebné hustoty palby.

Bude-li se tanková divize přesunovat po třech osách, je nejvýhodnější pro přesun dělostřelectva využít střední osu. Toto místo v sestavě umožňuje a usnadňuje dělostřelectvu manévry do bojových sestav na čáře zasazení divize.

Při zaujímání prostoru soustředění tankovou divizí je výhodné rozmístit dělostřelectvo uprostřed sestavy za prvosledovými pluky, aby mělo možnost výjezdu na předpokládané osy přesunu. Toto rozmístění umožní současně PL dělostřelectvu obranu jak dělostřeleckých jednotek, tak i VS tankové divize a divizních útvarů.

Začleňování dělostřeleckých jednotek za předsunuté odřady při přesunu umožní dělostřelectvu dosáhnout pohotovost k palbě na čáře zasazení při plánované variantě do Č + 60 a při neplánované variantě do Č + 90 minut.

Pro včasné splánování dělostřeleckého zabezpečení zasazení tankové divize je nutné včas předsunout dělostřelecký průzkum na čáru zasazení tak, aby zde pracoval nejméně jednu hodinu před příchodem dělostřeleckých jednotek. Náčelníka průzkumu dělostřelectva současně vyslat do dělostřeleckého štábu toho svazku, který čáru zasazení tankové divize zabezpečuje, s cílem získat podrobné zprávy o protistojícím nepříteli. Stejným způsobem je třeba získat zprávy od posilového dělostřeleckého útvaru, který je na čáře zasazení předáván tankové divizi.

S průzkumnými orgány je třeba vyslat současně skupiny pro průzkum palebných postavení pod velením důstojníka. Činnost skupin řídit důstojníkem velitelství dělostřelectva tankové divize, který současně odpovídá za zavedení dělostřeleckých jednotek do palebných postavení.

Zařazením dělostřelectva za předsunutý odřad tankové divize a získaným předstihem je dělostřelectvo tankové divize schopno zabezpečit rozčleňování divize již od čáry rozčlenění do praporečnických proudů. Při tom však těžiště protibaterijní činnosti bude položeno na armádní prostředky. Vzhledem k časové tísní je nutno pracovat metodou souběžného plánování se štáby skupin. Tím bude zabezpečeno to, že velitelé skupin budou včas připraveni k provedení krátké součinnosti a doplnění palebných úkolů velitelem dělostřelectva tankové divize.

Dělostřelecké zabezpečení zaujetí čáry zasazení tankové divize třeba plánovat formou plánovaných hromadných paleb, které doplnit podle variant použití ZHN. Palby plánovat s důrazem na dělostřelecký přepad; jeho délku stanovit s ohledem na hloubku ohroženého prostoru, které musí útočící jednotky překonat pod přímou palbou nepřítele.

Plánování paleb pro podporu omezit na nejnútnejší míru, jelikož pro předčasnost plánování (nedostatek podkladů) jsou málo reálné; ve zvýšené míře využívat neplánovaných hromadných paleb pomocí pomůcky „ÚDER“.

Při organizaci součinnosti na stupni velitele divize není vždy vyhrazen čas pro součinnost odborných náčelníků. Velitelé dělostřeleckých skupin odcházejí obvykle ihned s veliteli podporovaných jednotek, takže velitel dělostřelectva divize nemá možnost přímo na pozorovatelně upřesnit plánované úkoly a doplnit je podle požadavků vyplývajících ze součinnosti velitele tankové divize. Je proto třeba důsledně procvičovat součinnost mezi veliteli vševojskových a dělostřeleckých jednotek.

Přesun tankové divize musí být zabezpečen na regulačních čarách linkovým a směrovým spojením. PVS zabezpečit v nejnútnejší míře pojítky k zabezpečení velení podřízeným útvarům a to linkovým, směrovým a rádiovým spojením a tak zabezpečit dokonale předávání zpráv a rozkazů.

Rádiové stanice na PVS neumísťovat, ale maximálně využít dálkového ovládání rádiových stanic nebo transistních rádiových směrů. Výjezdy skupiny velitele z VS provádět v nejnútnejším případě.

Z TVS zabezpečit spojení náčelníka týlu divize s náčelníkem týlu armády, se ZVZ útvarů a s divizními sklady.

Ke zlepšení organizace směrového spojení vybavit tankové pluky dvěma směrovými rádiovými stanicemi Rdm-61.

Chemických průzkumných jednotek využít k zajištění průzkumu u VS a na osách pro přesun hlavních sil tankové divize. V případě přímého napadení sestavy divize nebo os přesunu ZHN nepřítele, soustředit chemické jednotky k splnění jednoho úkolu — provedení průzkumu epicentra.

Pro včasné vytyčení zamořených úseků na osách přesunu plně využívat orgánů pořádkové služby, které je třeba cvičit již v míru jako polochemické jednotky a vybavit je potřebnými průzkumnými prostředky (průkazníky, indikátory, rentgenometry).

Signály ZHN dávat v pořadí „WOZDUCH“.

Při přesunu tankové divize po třech osách je vhodné přesunovat chemickou zálohu po střední ose a tím zabezpečit nejkratší čas potřebný k přesunu chemické zálohy k místu zásahů ZHN; nebo je možno předsunout ji před sestavu divize do „vyčkávacích“ postavení v blízkosti nebezpečných prostorů a předběžně připravit místo speciální očisty (MSO), které by se rozvinulo až po napadení.

Závažnou otázkou zůstává při odstraňování následků napadení ZHN doba potřebná pro rozvinutí a vybudování vlastního MSO stávající jednotkou v síle čtyř speciálních očístí. Praktické přezkušování rozvinování MSO a provádění vlastní očisty ukazuje, že dosud počítané normy neodpovídají skutečným možnostem chemické zálohy tankové divize. K rozvinutí plnohodnotného MSO (upraveného po stránce ženíjního vybudování, maskování, s vybudováním stříkacích místků alespoň 80—100 cm vysokých, se zajištěním úplného odvodnění pracovišť), je třeba počítat s minimální dobou 3—4 hodin. Z těchto důvodů je nutné rozvíjet MSO skutečně jen v nejnútnejší míře a provádět úplnou speciální očistu jen na přímý rozkaz velitele tankové divize.

V případě hromadného napadení ZHN a se zřetelem na omezenou kapacitu MSO divize využívat k provedení úplné speciální očisty všech prostředků ženíjních a zdra-

votnických jednotek útvarů (PPS-8, desinfektory, polní lázně apod.) k vybudování improvizovaných MSO útvarů.

Způsob vyvážení materiálu tankové divize a nejúčelnější rozčlenění zásob materiálu na jednotlivých stupních je značně obtížné vzhledem k tomu, že k zasazení tankové divize do protizteče (protiúderu) může dojít po dlouhém přesunu bez zaujetí prostoru soustředění. I při zvýšení zásob PHM u pásových vozidel a plným využitím přídavných nádrží, popřípadě i sudů, nelze zabezpečit krycí spotřeby PHM tak, aby bojová vozidla bez předchozího doplnění PHM mohla být zasazena do boje s plnými pohyblivými zásobami. Nejmenší doba potřebná k doplnění PHM, popřípadě i PL municí před zasazením tankové divize bude činit 2 až 3 hodiny i za předpokladu, že část plukovních zásob bude vyčleněna do praporečnických kolon.

Z těchto důvodů se jeví nutným provést doplnění materiálu všeho druhu na pohyblivé zásoby. Za tím účelem je třeba organizovat velkou zastávku v délce 2 až 3 hodin s využitím terénu ve vzdálenosti minimálně 30 km od čáry zasazení.

Při vyvážení materiálu je třeba uplatňovat na všech stupních zásadu přednostního vyvezení munice a PHM. U útvarů je nutno současně vyvézt i základní výbavu ostatního materiálu (proviant, výstroj, ženijní a chemický materiál atd.). U svazku je možné v této situaci snížit vyvážené zásoby těchto druhů materiálu na nezbytné minimum, které sice nemůže krýt dlouhodobou potřebu svazku, ale slouží spíše jako jeho pohyblivá záloha k doplnění nepředvídaných ztrát.

Je nezbytné zvyšovat zásoby materiálu především na stupni nejnižším, to je u vojáků, zbraní a vozidel. Tím zvýšit akceschopnost a soběstačnost tohoto stupně, a na druhé straně dosáhnout tak celkového zvýšení pohyblivých zásob, jejichž množství nebude právě v počátečním období války a zvláště u prvního sledu nikdy dostatečné.

V této souvislosti se navrhuje zvýšit zásoby dělostřelecké a minometné munice vezené na tahači o 0,25 pp a upravit tabulkové počty dopravních vozidel tankového praporu tak, aby se stal zásobovacím článkem nejen v PHM, ale také v munici. Konkrétně jde o tři vozidla, což by představovalo zvýšení pohyblivých zásob u praporu o 0,25 pp, o které by mohla být snížena dosavadní nadměrná zásoba tankové munice v divizním skladu.

K doplnění zásob pluků v prostoru soustředění využít civilních místních zdrojů nebo deposit armády, popřípadě divizních zásob, které opět doplňovat z civilního sektoru.

Kalkulovat s tím, že průměrný akční rádius tanků na jednu náplň činí asi 200 km.

Za přesunu jednotek nutno dodržovat zásadu, aby nedošlo k odtřžení týlu od organických bojových jednotek.

V prostorech soustředění rozmísťovat týly zásadně s využitím sestav bojových útvarů a to podél komunikací nebo v jejich bezprostřední blízkosti.

K omezení častějších přesunů týlu svazku během dne a k vytvoření příznivějších podmínek pro vlastní činnost bude nutno přesunout týl svazku k čáře zasazení td do vzdálenosti 5—10 km a to s časovým zdržením 3—4 hodin, to je v době, kdy prvosledové jednotky zpravidla dosahují již bližšího úkolu divize.

Další přesun týlu svazku plánovat až po splnění dalšího úkolu, přičemž možno v průběhu boje z celkových zásob svazku předsunout část hlavních druhů materiálů (munice, PHM) do prostorů plukovních skladů.

Doporučuje se zrušit u tankové divize (hlavně u tankového pluku) ve výbavě obvazišť stany a nahradit je pojízdnými převazovnými; rovněž tak nahradit zdravotní auta u tankového praporu polopásky.

Zdravotnické etapy za boje rozvinout v blízkosti velitelského stanoviště praporu, shromaždiště porouchaných vozidel (SPV) pluku a SPV divize, vzhledem k požadavkům součinnosti zdravotnické služby s tanko-technickou službou a k možnostem spojení.

Na čáře zasazení využívat zdravotnických etap prvosledových svazků. Pro zabezpečení boje v hloubce je nutno posílit divizi alespoň jednou CHPPN, která zabezpečí boj od čáry zasazení až po následující úkol tankové divize; divizní obvaziště rozvinout až po splnění tohoto úkolu.

V průběhu boje vyřešit trvalé rádiové spojení náčelníka týlu se zástupci velitelů útvarů pro zásobování a to v samostatné síti, což vyžaduje vesměs rádiové stanice střední donosnosti.

Vzhledem k omezeným možnostem týlu tankové divize i tankových pluků při odstraňování následků ZHN je nutno mít neustálý přehled o celkovém rozložení sil a prostředků pro ochranu proti účinkům ZHN, zejména MSO, zásazích a složení zachraňovacího a uvolňovacího odřadu (ZUO). Plánovat jeden ze zásahů ZUO ve prospěch týlu.

Z hlediska tanko-technické služby se ukazuje nutným organizovat krátké zastávky asi po 50 km v trvání 20–30 minut. Bude-li proveden přesun na čáru zasazení tankové divize bez zaujetí prostoru soustředění, provést dlouhou zastávku v délce 2–3 hodin.

Průměrnou pochodovou rychlost stanovit s přihlédnutím k členitosti terénu, denní a roční době. (Den 25 km/hod.; noc 20 km/hod.)

Opravy za přesunu provádět jen prostředky technické opravy pluku a to maximálně do jedné hodiny. Prostředky tankových praporů opravy neprovádět. Prostředky praporu technického zabezpečení provádět opravy maximálně do dvou hodin za podmínky, že ostatní opravy budou předány dílenským prostředkům armády.

Vozidla, která zůstala na ose přesunu v důsledku poruchy a byla opravena, shromáždit a organizovaně přesunout pod velením odpovědného velitele po stanovené pochodové ose na čáru zasazení tankové divize.

Pro zabezpečení těžko sjízdných míst předsunout vyprošťovací vozidla do těchto míst v sestavě jednotek, které zajišťují přesun pluků (divize).

Konference svůj účel v podstatě splnila, přesto, že zkušeností z její přípravy a provedení bylo velmi málo. Ukazuje se nutnost podobné konference provádět každý výcvikový rok. Bylo by však žádoucí, aby se jich zúčastňovalo více autoritativních a zkušených příslušníků vyšších štábů, což by bezesporu přispělo ke zkvalitnění jednání.

Poznámka redakce

Redakce vybízí důstojníky svazků, kteří mají ze cvičení jiné zkušenosti, aby v diskusi zaujali k článku své stanovisko.

Статья содержит выводы по конференции соединения, относившиеся к вопросам организации передвижения танковой дивизии и его обеспечения в отношениях разведки, комендантской службы, отдельных родов войск и тыла.